

Popotno poročilo.

Spisal **Fr. Levac.**

(Dalje.)

Na vprašanje tedaj, so li šolske delarne na Kranjskem sploh potrebne, bi nam bilo na podstavi že samo v Ljubljani pridobljenih izkušenj lahko odgovoriti, da so jako potrebne, in tudi pristaviti, da jih je še vse premalo po naši deželi.

Kar se tiče orodja, ki ga časih kupi dežela za kakšno šolsko delarno in ki se pozneje poizgubi, ako se delarna opusti, pa mislim, da bi se ta neprilika lahko odpravila, ko bi se tako za deželske novce kupljeno orodje inventiralo kot deželna lastnina, ki jo ima šolska občina pravico uporabljati samo dotlej, dokler vzdržuje šolsko delarno. Kadar se ta opusti, pa se da orodje na razpolaganje že kakih obstoječi ali pa kakih novi delarni, ki se ravno nanovo ustanovi.

Nobena stvar pa bi šolskih delaren po Kranjskem, kjer imamo zanje že mnogo usposobljenih učiteljev, ne pospeševala tako, kakor če bi se zanje odredilo posebno nadzorstvo. To bi se moralo izročiti možu strokovnjaku, a ne za posamezni okraj, ampak za vso deželo. Ta naj bi imel nalog, da bi si na dve leti vsaj po enkrat ogledal vse šolske delarne po deželi, na licu mesta dajal potrebna navodila, pa se tudi vprašal za svet, kod in kakšne delarne naj se osnujejo. Za ta posel bi bil najsposobnejši ravnatelj strokovne šole ali kakšen strokovni učitelj. Na ta način bi prišel enoten red v ta šolski organizem, in šolske delarne bi res dajale narodu tisto korist, ki jo imajo za svoj namen.

Uravnati bi se morale tudi nagrade dotičnim učiteljem. Njih trud bi se jim moral vsaj tako plačevati, kakor se nagraja nadnormalno število učnih ur v zmislu § 5. razglasa c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 29. malega travna 1880., št. 737. Doslej tudi v tem oziru ni nobenega določenega postopka.

Znano je tudi, da se je prevesna večina kranjskih učiteljev usposobila za deška ročna dela v učnih tečajih na Dunaju — na Neubauu ali pa v Neu-Lerchenfeldu. Zadnja leta pa so odprli tak učni tečaj tudi v Gradcu. Omogočili pa so to ravno učitelji iz ljubljanske strokovne šole, ki so hodili v Gradec pomagat učiti. V takih razmerah se človek nehoté vpraša: Ali bi ne kazalo učni tečaj za deška ročna dela ustanoviti tudi v Ljubljani, kjer imamo za ta posel toliko usposobljenih učiteljev, da bi nam jih ne bilo treba kakor Gradčanom od drugod naročati?

Tak učni tečaj bi bil kranjskim učiteljem gotovo dostopnejši nego sta graški ali oba dunajska, in večina naših učiteljev bi se za ta posel lahko usposobila potem brez velikih stroškov v domačem deželnem stolnem mestu.

S tem pa nimam v mislih, da bi kranjskim učiteljem še v prihodnje odsvetaval hoditi na Dunaj. Kranjski deželni odbor in kranjska hranilnica sta se ravno tistim učiteljem, ki so zahajali v rokotvorne učne tečaje v državno prestolnico, zadnja leta izkazovala res kot veledušna podpornika. In ako je tudi le malo izmed teh učiteljev pozneje doma odprlo šolske delarne, denar vendarle ni bil zavržen; zakaj na Dunaju se človek že veliko nauči, ako samo po mestu hodi z odprtimi očmi. Veliki Dunaj s svojimi bogatimi zbirkami, zavodi in stavbami mora vsakemu pametnemu in dovzetnemu človeku razširiti duševno obzorje.

Po tem dolgem okolišu se vrnimo spet na ferdinandejsko šolo. Ko hodi človek po tem starem, mračnem poslopju, se nehoté vpraša, kako je to, da ljudski šoli tako naklonjena in prijazna velikomestna občina Gradec more trpeti, da hodijo otroci v šolo v poslopje, ki je gotovo za vsak drug namen pripravnejše nego za ljudsko šolo. Na to vprašanje dobimo odgovor, da kakor vsako veliko občino, tako tudi graško tarejo ogromni izdatki za ljudsko šolstvo. Ker je mesto razdeljeno v šolske okoliše, bi morala občina, ko bi hotela namesto ferdinandejske šole postaviti novo poslopje, to spet sezidati v starem mestu. Da bi dobila primerno stavbišče, bi morala odkupiti nekoliko hiš; to in vrhutega nova stavba pa bi stalo ogromno vsoto denarja. Teh izdatkov je pa občino strah in tako si pomaga z nekdanjim starim samostanom, kakor smo si v Ljubljani pomagali z redutnim poslopjem, kjer bi bila gotovo še dandanes nastanjena mestna dekliska osemrazrednica, ko bi ga ne bil razrušil potres. . .

(Dalje prih.)

XXX. občni zbor „Slovenskega učiteljskega društva“.

I. Predsednikov nagovor.

Dne 28. grudna m. l. se je vršil ob prav mnogobrojni udeležbi 30. občni zbor „Slovenskega učiteljskega društva“. Društveni predsednik, g. Juraj Režek, je prisotne tako-le ogovoril:

Slavni zbor!

V prijetno in častno dolžnost mi je, da Vas, dragi gospodje tovariši, ob ti priliki pozdravim v imenu društvenega odbora, kar tem rajši storim in s toliko večjim veseljem, ker Vas vidim zbrane v tolikem številu. Zato pozdravljeni, prav srčno in iskreno pozdravljeni ob današnjem zborovanju! Vaša mnogobrojna udeležba — in to se vrši že lepo vrsto let — mi je veselo znamenje in jasen dokaz, da se učiteljstvo naše zaveda dolžnosti svojih napram našemu društvu in s tem tudi do samega sebe. In prav je tako! Saj se vendar to naše društvo, odkar obstoji, poteza le za blaginjo učiteljstva in za razvoj narodnega našega šolstva. In uprav letošnje leto mora ostati v tem pogledu začrtano z debelimi črkami v zgodovini tridesetletnega obstanka našega društva, zakaj vse, kar se je vršilo tekom minulega leta pred našimi očmi tako v izboljšanje našega materijelnega stanja kakor v povzdigo stanovskega ugleda našega, se je vršilo po inicijativi in pod vodstvom našega društva. Izboljšale so se nam — četudi ne še v toliki meri, kakor smo si želeli in kakor nam to gre po napornem delu, študijah in socialnem našem stališču — naše plače, k čemur je največ sililo in delalo naše društvo. Javna in iskrena zahvala pa gre tudi vsem onim faktorjem, ki so nas pri tem tako vztrajno in drage volje podpirali. Srčna jim hvala za to!

Drugi prevažen in preimeniten dogodek tega leta pa je bil zlati vladarski jubilej presvetlega cesarja našega, ob kateri priliki se je priredil povodom X. glavne skupščine naše „Zaveze“ veliki „jubilejski koncert“, kar vse se je spočelo in tako izborno izvedlo po skrbi in delu našega društva. Ob ti priliki nam je priskočil v pomoč in nas podprl s svetom in dejanjem naš velezaslužni mestni župan, preblagorodni g. Ivan Hribar, za kar bodi